

9^e Post-O.N.S. Meeting

Suzan Ras
Oncologieverpleegkundige
Food and health promotion
Preventie, detectie en voedingspatronen

Food and health promotion

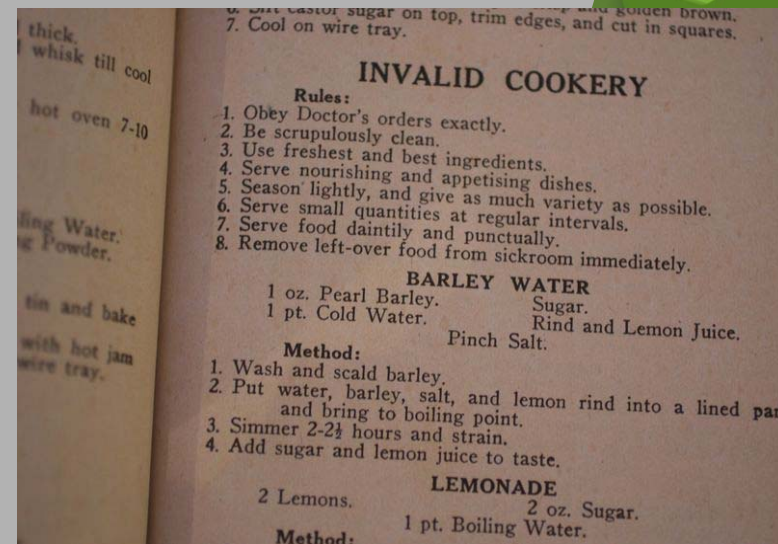
Voeding, verpleging en vroeger

- Ondervoeding is een probleem bij patiënten
- Intake assessment
- Zorg voor voeding, onderdeel van de zorg voor de patiënt

Voeding, verpleging en vroeger

- Invalid cookery

- Cookery schools

Inhoud

- Ondervoeding
 - Ontstaan
 - Behandeling
- Cancer survivors in de VS
- Effecten op lange termijn
- Voedingspatronen
- Voedingssupplementen

Ondervoeding (1)

- Ondervoeding is een veel voorkomend probleem
- 50 tot 60% ongewenst gewichtsverlies bij diagnose
- Oorzaken:
 - tumor
 - metastasering
 - anti tumor behandeling
 - omgevingsfactoren
 - psychische invloed

Ondervoeding (2)

Definitie oncoline:

Ondervoeding kan worden beschouwd als een voedingstoestand waarbij sprake is van een tekort of disbalans van energie, eiwit en/of andere nutriënten, die leidt tot meetbare nadelige effecten op de lichaamssomvang en lichaamssamenstelling, op het functioneren en op klinische resultaten

(Bron:Stratton 2003)

Ondervoeding (3)

- Anorexie
- Asthenie
- Cachexie

Leidt tot een veranderd metabolisme
waardoor op inefficiënte wijze gebruik wordt
gemaakt van voedingsstoffen wat leidt tot
spieraafbraak

Ondervoeding (4)

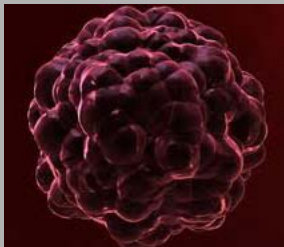

Koolhydraten
Eiwitten
Vetten

Metabolisme

Ontstekingsactiviteit door
verhoogd cytokinen gehalte
(IL-1, IL-6, TNF)

Lichaamsvetten
Lichaamseiwitten

Ondervoeding (5)

85% van patiënten die behandeld worden met een anti tumor behandeling ervaren problemen op het gebied van voeding

- Chirurgie
- Anti hormonale therapie
- Immunotherapie
- Radiotherapie
- Chemotherapie

Ondervoeding (6)

Gevolgen ondervoeding:

- Verminderde immunologische afweer
- Verminderde wondgenezing (decubitus, wondinfecties)
- Minder goed in staat om anti tumor behandeling te ondergaan, onderbreken van de behandeling
- Langzamer herstel
- Verhoging mortaliteit
- Verminderde QOL

De overheid (1)

- Ondervoeding komt voor bij 25-40% van de patiënten die opgenomen zijn
- Kosten voor de overheid 1,7 miljard per jaar
- Vroege herkenning en behandeling levert besparing op
- Kwaliteitsindicator

De overheid (2)

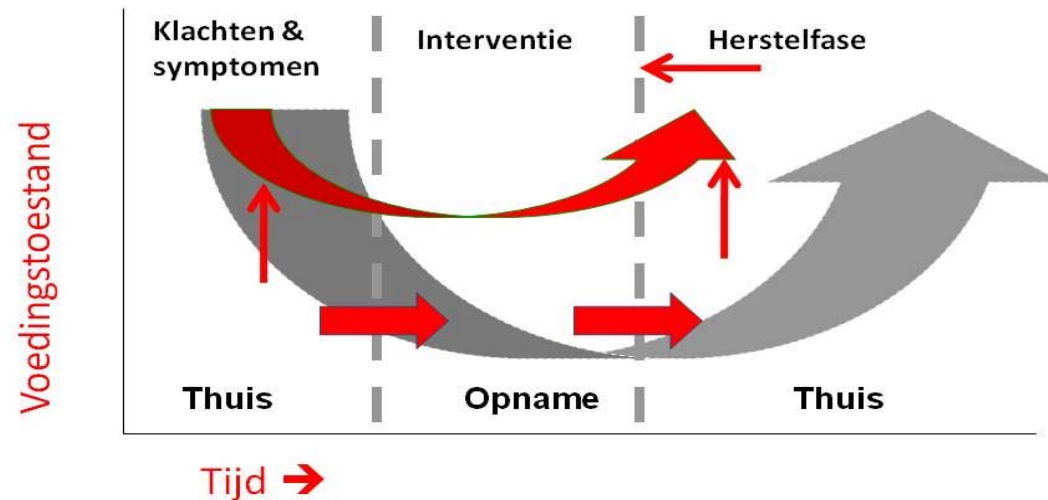

- IGZ (Inspectie voor de Gezondheidszorg)
- LPZ (landelijke prevalentiemeting zorgproblemen)

Behandeling van ondervoeding (1)

Belang van vroege herkenning en behandeling van ondervoeding

Bron: Richtlijn Screening en behandeling ondervoeding Stuurgroep ondervoeding

Behandeling van ondervoeding (2)

- Vroegtijdige voedingsinterventie (screening, preparaten, bijvoeding, EPA)
- LESA, Landelijke Eerstelijns Samenwerkings Afspraken. Samenwerking tussen huisarts, thuiszorg en diëtist
- Ontwikkeling van kennis en implementatie van deze kennis en vaardigheden

Behandeling van ondervoeding (3)

Multidisciplinaire aanpak door:

- Behandelplan
- Behandelrichtlijn/afspraken/ protocol
- Multidisciplinair team
 - Arts
 - Verpleegkundige
 - Diëtist
 - Voedingsassistent
 - Fysiotherapeut/ ergotherapeut
 - Psycholoog

Behandeling van ondervoeding (4)

- Screeningsinstrumenten

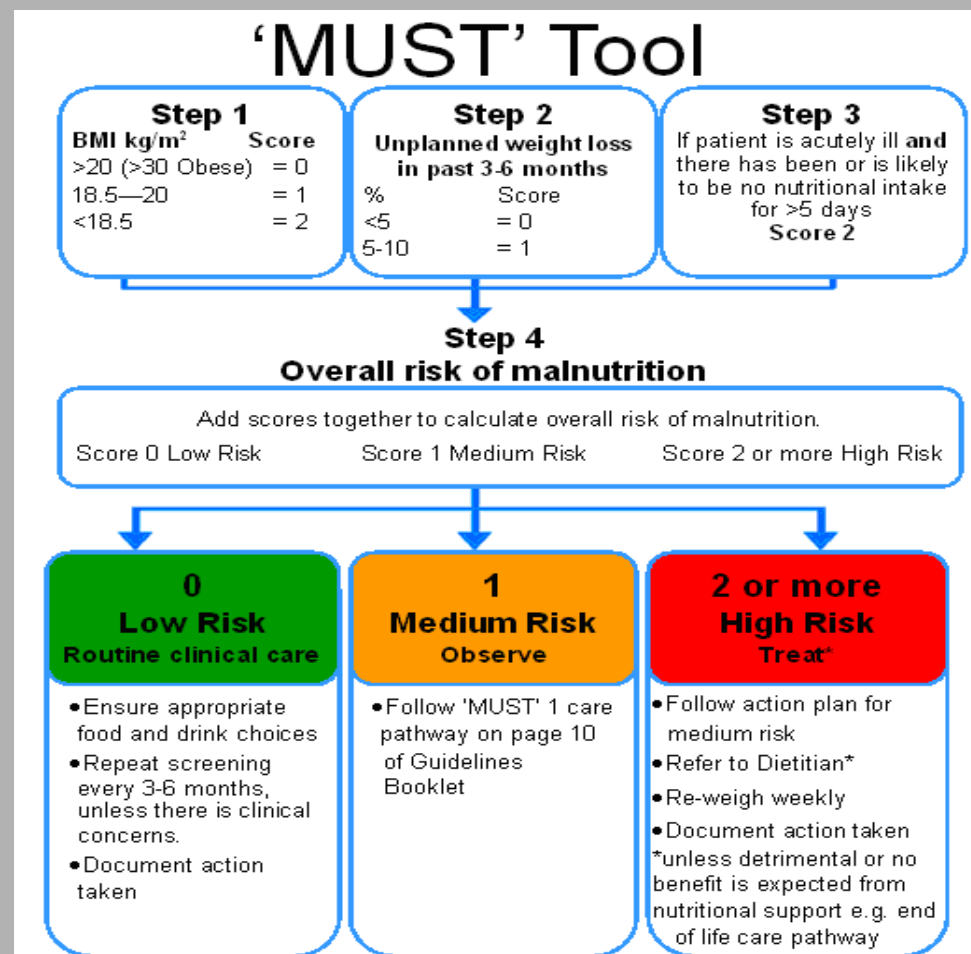
Waarbij gebruik gemaakt kan worden van de indicatoren gewichtsverlies en het BMI

- SGA (Subjective Global Assessment)

Behandeling van ondervoeding (4)

MUST (Malnutrition Universal Screening Tool)

This tool is to assist your assessment. If in doubt, use your professional judgement

Behandeling van ondervoeding (6)

- SNAQ

SNAQ Short Nutritional Assessment Questionnaire www.stuurgroepondervoeding.nl	
• Bent u onbedoeld afgevallen? Meer dan 6 kg in de laatste 6 maanden Meer dan 3 kg in de afgelopen maand	● ● ● ● ●
• Had u de afgelopen maand een verminderde eetlust?	●
• Heeft u de afgelopen maand drinkvoeding of sondevoeding gebruikt?	●
 ● geen actie ● ● 3 x per dag een tussentijdse verstrekking ● ● ● 3 x per dag een tussentijdse verstrekking en behandeling door een diëtist	

! Voor de polikliniek is er nog geen goed instrument ontwikkeld!

Cancer survivors (1)

De follow-up moet gericht zijn op:

- Herstellen
- Screening op ontwikkelen van een andere tumor
- Chronische effecten van kanker (vermoeidheid)
- Preventie en monitoren van lange termijn effecten van de behandeling (hartschade)
- Emotionele en financiële ondersteuning

Cancer survivors (2)

Cancer survivors in de VS

1971: 3 miljoen

2001: 9.8 miljoen

2011: 11.7 miljoen

Voorspelling als de incidentie en overleving blijft
groeien:

2020: 18 miljoen

5 jaar overleving tussen 2001 en 2007 is 67% ten
opzichte van 49% in 1975-1977

Cancer survivors (4)

- 1 op de 20 volwassenen in de VS is een cancer survivor
- 1 op de vijf mensen is boven de 65 jaar
- In de komende 10 jaar zal het grootste gedeelte van de survivors boven de 65 jaar zijn

Effecten op lange termijn (1)

- Hart- en vaat ziekten, mogelijk door behandeling
- Obesitas

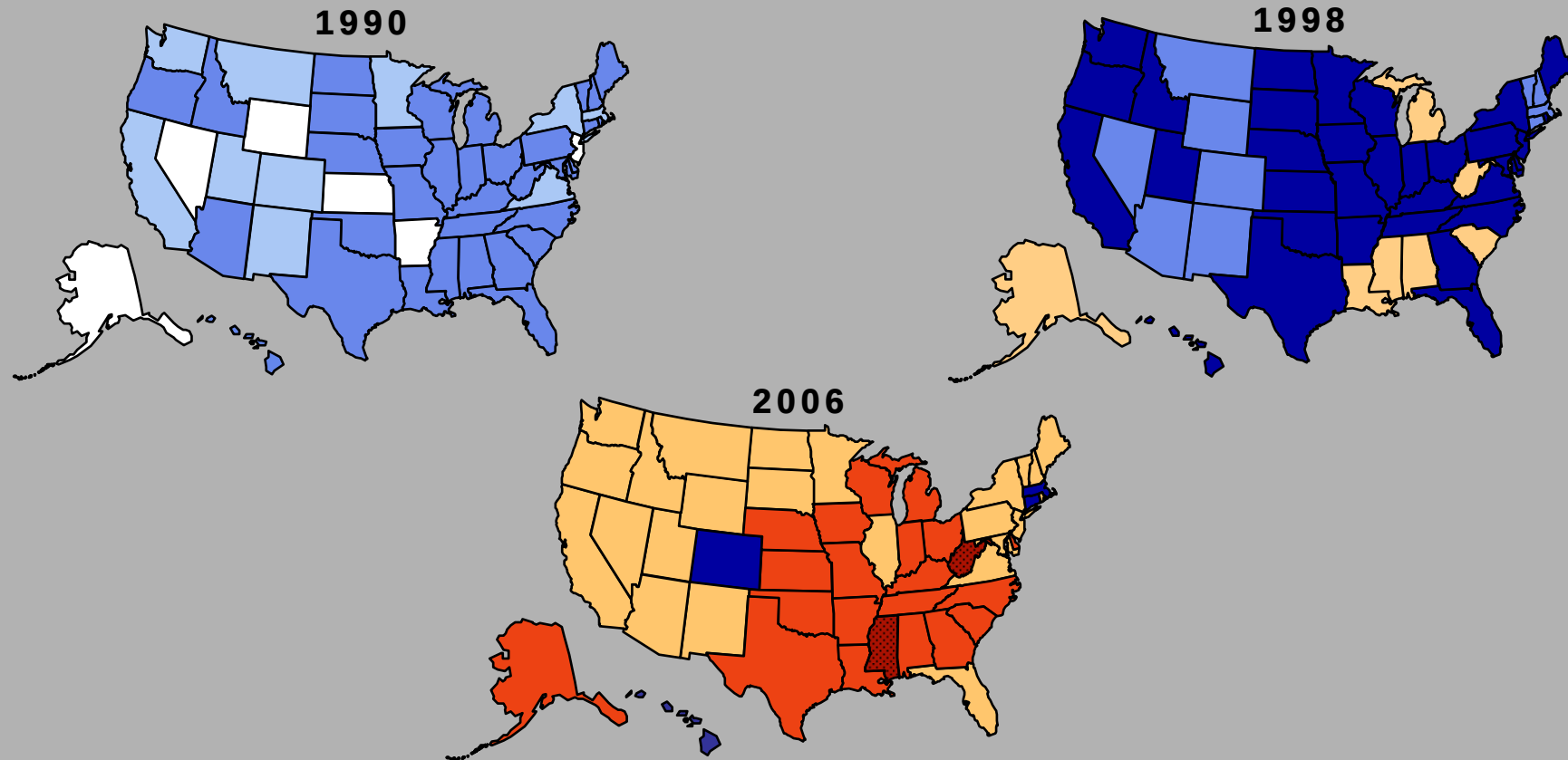
Evidence for Obesity/Poor Prognosis Is Solid

- Conroy SM, et al. *Breast Cancer Res Treat*. Apr 2011 (Published online before print)
- Cao Y, et al. *Cancer Prev Res (Phila)*. 2011;4:486-501.
- Siegel AB, et al. *Cancer Invest*. 2010;28:1063-69.
- Majed B, et al. *Breast Cancer Res Treat*. 2010;126:729-38.
- Fleming JB, et al. *Arch Surg*. 2009;144:216-21.
- Wolpin BM, et al. *J Clin Oncol* 2009;27:176-85.
- Caan BJ, et al. *Cancer Causes Control* 2008;19:1319-28.
- Vona-Davis L, et al. *Obes Rev*. 2007;8:395-408.
- Hahn KM, et al. *Am J Epidemiol*. 2007;166:1035-44.
- Abrahamson PE, et al. *Cancer Epidemiol Biomarkers Prev*. 2006;15:1871-77.
- Carmichael AR. *BJOG*. 2006;113:1160-6.
- Irwin ML, et al. *Cancer Epidemiol Biomarkers Prev*. 2005;14:2881-8.
- Porter GA, et al. *Ann Surg Oncol*. 2006;13:327-32.
- Tao MH, et al; *Am J Epidemiol*. 2006;163:101-7.
- Dignam JJ, et al. *Breast Cancer Res Treat*. 2006;97:245-54.
- Herman DR, et al. *Breast Cancer Res Treat*. 2005;93:13-23.
- Goodwin PJ, et al. *J Clin Oncol*. 2005;23:6037-42.
- Whiteman MK, et al. *Cancer Epidemiol Biomarkers Prev*. 2005;14:2009-14.
- Loi S, et al. *Cancer Epidemiol Biomarkers Prev*. 2005;14:1686-91.
- Griggs JJ, et al. *Arch Intern Med*. 2005;165:1267-73.
- Enger SM, et al. *Arch Surg*. 2004;139:954-58; discussion 958-60.
- Rose DP, et al. *Obes Rev*. 2004;5:153-65.
- Dignam JJ, et al. *Ann Oncol*. 2004;15:850-51.

Obesity Trends* Among U.S. Adults

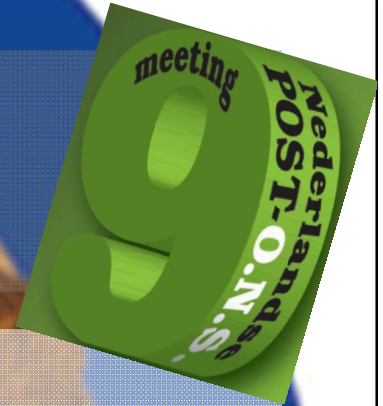
BRFSS, 1990, 1998, 2006

(*BMI ≥ 30 , or about 30 lbs. overweight for 5'4" person)

Legend: No Data, <10%, 10%–14%, 15%–19%, 20%–24%, 25%–29%, $\geq 30\%$

Voedingspatronen (1)

- Stoppen met roken
- Dagelijks bewegen (30 minuten)
- Voedingspatroon aanpassen, door een uitgebalanceerd dieet. Waarbij een teveel aan vet vermeden dient te worden.

Voedingspatronen (2)

Geen standaard voedingspatroon ontwikkeld voor patiënten die behandeld zijn tegen kanker.

Diverse dieeten/voedingspatronen ontwikkeld maar die staan ter discussie.

Voedingspatronen (3)

[Bell](#) (fruit, honing en volkorenbrood)

[Bircher-Benner](#) (groente en fruit)

[Brandt](#) (druiven)

[Breuss](#) (groentesap)

[Budwig](#) (lijnzaadolie)

[Burger](#) (instinctotherapie)

[Coy](#) (koolhydraatarm)

[Dries](#) (fruit met biofotonen)

[Fere](#) (antinatrium)

[Gerson](#) (groente- en leversap en koffieklysma's)

[Halleluja-dieet](#) (Barley-poeder= gemalen gerstebblad)

[Hirneise](#) (Hamer-volgeling)

[Houtsmuller](#) (Moerman-variant)

[Issels](#) (vegetarisch)

[Kousmine](#) (antizuur)

[Kuhl](#) (melkzuur)

[Leupold](#) (koolhydraatarm)

[Livingston-Wheeler](#) (Gerson-variant)

[Macrobiotisch dieet](#) (streng vegetarisch)

[Moerman](#) (vegetarisch)

[Metabolic Assessment Program van Jack](#)

[O. Taylor](#) (individueel)

[Nieper](#) (vegetarisch)

[Nolfi](#) (variant van Bircher-Benner)

[Olney](#) (rauw en zonder kunstmest)

[Passwater](#) (antioxidanten)

[Renzenbrink](#) (kiezelzuur)

[Reuben](#) (zemelen)

[Seeger](#) (vegetarisch antizuur)

[Wigmore](#) (tarweplantjes)

Bron: www.verenigingtegenkwakzalverij.nl

Voedingspatronen (4)

Aanbevelingen ter preventie door de world cancer research fund

1. Streef naar een slank postuur, maar vermijd ondergewicht.
2. Neem iedere dag voldoende lichaamsbeweging.
3. Beperk de consumptie van calorierijk voedsel. Vermijd dranken met suiker.
4. Kies voor veel groente, fruit, volkoren producten en peulvruchten en varieer. (anti-oxidanten en vezels)

Voedingspatronen (5)

5. Beperk de consumptie van rood vlees (rund, varken, lam) en bewerkt vlees.
6. Als u al alcohol drinkt, beperkt dan het aantal glazen per dag tot 2 voor mannen en 1 voor vrouwen.
7. Beperk de consumptie van zout voedsel en met zout (natrium) bewerkt voedsel.
8. Vertrouw niet op voedingssupplementen om u tegen kanker te beschermen.

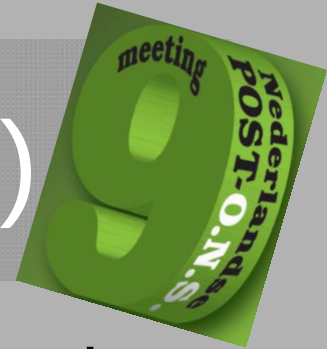
Voedingspatronen (5)

Onderzoek naar voedingspatronen waaronder:

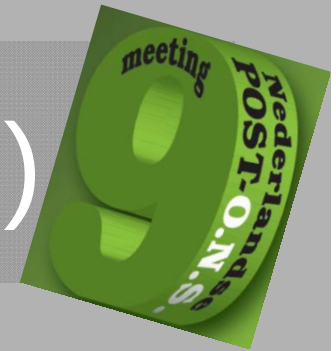
- World Cancer Research Fund/ Wereld Kanker Onderzoek Fonds
- Low Fat Diet for Breast Cancer Survivors
- Prospective Study onder colon ca st. III (VS)

Voedingssupplementen (1)

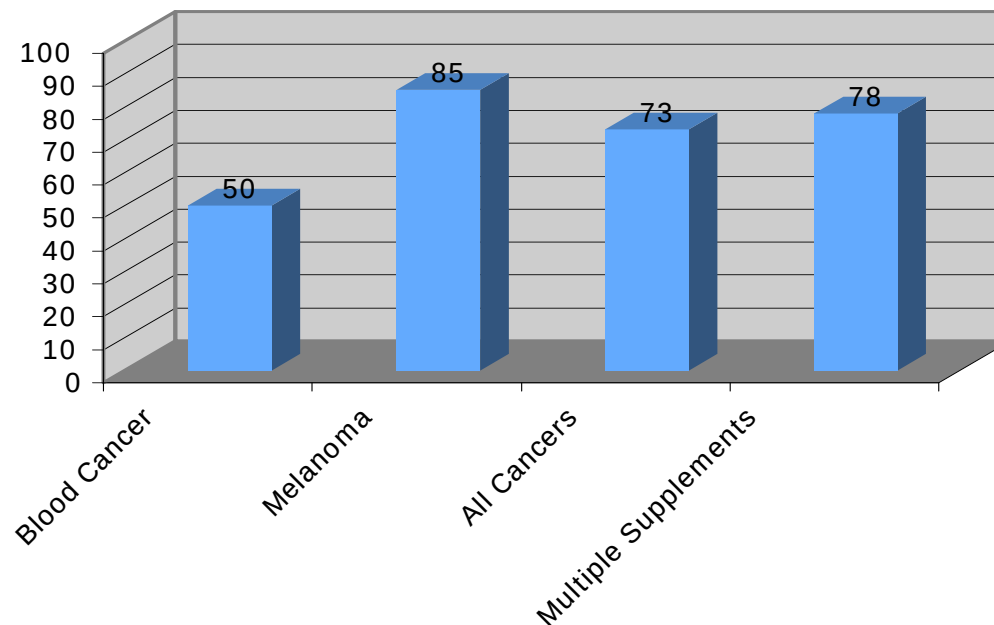

- 14-32% mensen starten na de diagnose kanker met voedingssupplementen
- 68% van de behandelaars weten dit niet
- Vraag laag drempelig naar anders krijg je geen eerlijk antwoord.

Voedingssupplementen (2)

Supplement Use Among Cancer Survivors

Graphical representation created from data presented in Miller PE, et al. *Oncol Nurs Forum*. 2009;36:61-68; Velicer CM, et al. *J Clin Oncol*. 2008;26:665-73.

9^e post-ONS meeting

Bedankt voor uw aandacht